

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref

Vår ref
07/4816 SL BEG/KR

Dato
9.03.2012

Høringsuttalelse til endringer i gjeldsordningsloven

Finansdepartementet viser til Barne- og likestillingsdepartementets høringsbrev av 5. desember 2011 om endringer i gjeldsordningsloven.

Skattedirektoratet, Statens innkrevingsentral og Finanstilsynet er egne høringsinstanser. I tillegg har Finansdepartementet forelagt høringsnotatet for Toll- og avgiftsdirektoratet. Toll- og avgiftsdirektoratets høringsuttalelse følger vedlagt.

Finansdepartementet støtter forslaget i kapittel 6 om lokalisering av gjeldsordningssaker hos utpekte namsmenn, og ser det som positivt at det blir etablert mer kompetente fagmiljøer ved behandling av gjeldsordningssaker.

Finansdepartementet støtter også forslaget i kapittel 7 om standardiserte livsoppholdssatser ved gjeldsordning og tvangsfullbyrdelse. Departementet vil understreke viktigheten av at det etableres en balansert ordning for fastsetting av livsoppholdssatser ved gjeldsordning. Forsvarlige livsoppholdssatser bidrar til ordningens legitimitet, herunder til å motvirke at personer i lavere inntektsgrupper stenges ute av kredittmarkedet på grunn av at kreditorer mangler tiltro til at forpliktelsene oppfylles. Arbeidsgruppen som har vurdert livsoppholdssatsene, har etter Finansdepartementets oppfatning kommet fram til et forslag som balanserer disse hensynene mot hensynet til skyldnerens økonomiske situasjon på en god måte. Finansdepartementet støtter på denne bakgrunn konklusjonene i arbeidsgrupperapporten.

Finansdepartementet har enkelte merknader til kapittel 4 i høringsnotatet om

gjeldsordning for personer bosatt utenfor Norge, se nedenfor. Departementet har foreløpig ingen merknader til innholdet i forslaget i kapittel 5 om fellesnordisk anerkjennelse av gjeldsordningssaker, men er positiv til at det ses nærmere på en slik ordning.

Gjeldsforhandlinger for personer bosatt utenfor Norge

I høringsbrevet er det foreslått at det skal kunne åpnes gjeldsforhandling for personer bosatt utenfor Norge, bl.a. dersom dette er "ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning".

Dersom forslaget blir vedtatt er Finansdepartementet av den oppfatning at det må presiseres nærmere i forarbeidene hva som ligger i vilkåret om at det må være ubetenkelig med hensyn til sakens opplysning. Departementet mener vilkåret bør praktiseres strengt. Det bør stilles strenge krav til debitor om å få saken tilstrekkelig opplyst. At saken er tilstrekkelig opplyst er ikke bare viktig ved åpningen av gjeldsforhandlingen, men også under gjeldsordningsperioden og også i etterperioden.

Til forslaget om at skyldner skal fremlegge bevitnet attest fra relevante registre i utlandet, har Skattedirektoratet trukket frem at forslaget ikke er uproblematisk, da namsmannen ofte ikke vil ha kunnskap nok til å veilede skyldner om hva som bør legges frem. Det vil også være praktiske utfordringer for namsmannen dersom attester som fremlegges er på et fremmed språk. Departementet mener det er viktig å bygge opp fagmiljøer hos namsmennene som kan ivareta bl.a. hensynet til veiledning. Det bør videre vurderes å kreve bekreftede oversettelser til norsk, fra land der dette er nødvendig. Slike oversettelser har imidlertid også en kostnadmessig side som må vurderes nærmere. Det bør også vurderes om andre tiltak kan bidra til sakens opplysning. Det vises i den sammenheng til Skattedirektoratets høringsuttalelse hvor det foreslås at skyldner bør pålegges en plikt til årlig å sende bekreftet kopi av ligningsoppgaver/skatteoppgjør til namsmannen eller sine kreditorer i Norge.

At vilkåret om "ubetenkelig" praktiseres strengt er også viktig for å unngå at det i praksis oppstår for store forskjeller i saksbehandlingen av personer utenfor og innenfor riket. Som det presenteres i høringsnotatet, ser det ut til at personer bosatt utenfor riket, vil få en lempeligere behandling enn personer bosatt innenfor riket i forbindelse med søknad om gjeldsordning, jf. omtalen av personlig fremmøte hos namsmannen, hjemmebesøk fra namsmannen kravet til egenforsøk osv. Dersom kravet om at det må være "ubetenkelig" ikke praktiseres strengt kan slike forskjeller tenkes å utløse en økt tendens til å påberope seg at man er "bosatt utenfor Norge". Det vil da også oppstå et behov for en nærmere presisering av hva det vil si ikke å være "bosatt utenfor Norge" etter gjeldsordningslovens regler, jf. nedenfor.

Det er i punkt 4.3.11 vist til at det bør legges vekt på om skyldneren er folkeregistrert i Norge. Vi antar Barne- og likestillingsdepartementet her sikter til om personen er

registrert i folkeregisteret som bosatt i Norge. Dette bør presiseres, da det i folkeregisteret også er registrert personer som ikke anses bosatt her (bl.a. personer med d-nummer). Personer som er utflyttet fra Norge vil fortsatt være registrert i folkeregisteret, men med status utvandret. Det bør videre klargjøres på hvilken måte dette skal vektlegges (om det vil telle i favør eller disfavør av en gjeldsordning om personen er registrert som bosatt i folkeregisteret).

Det er også vist til at "folkeregistreringen i større grad gjør det mulig å finne opplysninger om søkeren i norske registre". Vi er noe usikre på hva det siktes til her. Hvorvidt en person etterlater seg spor i ulike norske registre vil antakelig være en konsekvens av om personen rent faktisk bor i Norge eller av andre grunner har et forhold til registreieren, og ikke hva som formelt er registrert i folkeregisteret.

Forslag til § 1-4 nytt fjerde ledd gjør ordningen avhengig av om personen er "bosatt utenfor Norge". Høringsnotatet behandler ikke nærmere hvilke krav en må stille for å anse en person som bosatt utenfor Norge. Nordmenn som flytter til utlandet og bosetter seg der må regelmessig forholde seg til flere norske regelsett. Dette vil typisk være regler om folkeregistrering, trygd, skatt osv, men også andre typer av regler. For så vidt gjelder reglene om folkeregistrering, trygd og skatt inneholder alle disse tre regelsettene et bostedsbegrep. Dersom man flytter til et land som Norge har skatteavtale med, må man i tillegg til skattelovens bostedsregler også forholde seg til skatteavtalens bostedsregler.

Reglene om folkeregistrering, trygd og skatt bruker begrepet "bosatt i Norge" eventuelt i utlandet. Felles for dem alle er at det å være bosatt i utlandet etter disse reglene ikke er det samme som fysisk å oppholde seg i utlandet, ha adresse der eller oppholde seg i utlandet gjennom lengre tid. Bortsett fra dette fellestrekket er den rettslige forståelsen av bostedsbegrepet ganske ulik i hvert av de tre regelsettene. Fordi disse reglene gjelder helt uavhengig av hverandre, kan de innebære at selv om man fysisk oppholder seg i utlandet og for eksempel anses som bosatt i utlandet etter folkeregisterlovens regler, vil man likevel kunne være bosatt i Norge etter skattelovens og/eller trygdlovens regler. Alle mulige kombinasjoner av det å være bosatt i Norge eller utlandet kan oppstå når man avvender disse reglene samtidig.

Det er svært vanskelig for nordmenn som flytter til utlandet og bosetter seg der, å holde orden på alle disse bostedsbegrepene. Når det i høringsnotatet foreslås at gjeldsforhandlinger skal kunne åpnes for personer "bosatt utenfor Norge" introduseres nok et bostedsbegrep som denne persongruppen må forholde seg til.

Det gis ingen veiledning i lovteksten om hvilke skyldnere som skal anses for å være "bosatt utenfor Norge". Dette problematiseres heller ikke i høringsnotatets omtale av endringsforslaget. Forslaget innebærer imidlertid at det i praksis vil oppstå visse forskjeller i saksbehandlingen av personer bosatt i Norge henholdsvis utlandet.

Med mindre man velger å la dette utvikle seg gjennom praksis, vil det være hensiktsmessig å knytte bostedet til kriterier som er lett kontrollerbare for de myndigheter som skal praktisere gjeldsordningsloven, og som fortrinnsvis gir uttrykk for at vedkommende virkelig er bosatt bare i utlandet. Dette kan for eksempel være kriterier som kommer til uttrykk gjennom et vedtak, for eksempel et vedtak om å være utvandret fra Norge i henhold til folkeregisterreglene. I et slikt tilfelle vil det også være enkelt for skyldneren å dokumentere at vilkårene om å være "bosatt utenfor Norge" etter gjeldsordningsloven er oppfylt ved å legge fram en kopi av dette vedtaket. Det er likevel ikke gitt at de hensyn som tilsier at en skal regnes som utvandret i folkeregisteret fullt ut også er egnet som avgrensningskriterium for om en skal få gjeldsordning som bosatt utenfor Norge.

Finansdepartementet mener det bør klargjøres hvilke krav som må være oppfylt for å bli ansett som "bosatt utenfor Norge". Det bør vurderes om dette skal forankres i objektive kriterier som er lett kontrollerbare for de som skal praktisere om vilkårene for å åpne gjeldsforhandlinger for personer bosatt utenfor Norge er til stede.

Finansdepartementet bemerker også at lovforslagene i kapittel 10 bruker begrepene "bosatt i riket" og "bosatt i Norge" om hverandre. Det bør vurderes om dette er tilsiktet eller om det vil være bedre med en konsekvent begrepsbruk ved at for eksempel "bosatt i Norge" brukes i alle lovparagrafer.

Med hilsen

for

Helle Harbou-Hals e.f.
avdelingsdirektør

Hilde Slupphaug
seniorskattejurist